

Poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů shrnutí a doporučení ze zprávy o šetření

Co se podařilo zlepšit

- ✓ Zákon o obětech trestných činů výslovně zakotvuje povinnost OČTŘ poskytnout ministerstvu kopie spisového materiálu.
- ✓ Ministerstvo zavedlo specializaci referentů oddělení peněžité pomoci a personálně je posílilo.
- ✓ Připravili jsme návodné formuláře, které by mohly zjednodušit podání žádosti o peněžitou pomoc.
- ✓ Ministerstvo nevyzývá oběti k doložení znaleckých posudků. Jsou-li potřeba, nechá je zpracovat samo.
- ✓ Ministerstvo využívá e-maily k neformální komunikaci s oběťmi pro ty úkony, kde není z hlediska správního řízení třeba prokazovat doručení.
- ✓ Pro nápravu právních vad rozhodnutí lze využít institut nového rozhodnutí.

Doporučení ke změně praxe

- ☞ Referenti, kteří vyřizují žádosti o peněžitou pomoc, by měli jako součást průběžného vzdělávání absolvovat školení v oblasti viktimologie a práce s oběťmi. To by jim po-mohlo lépe komunikovat s oběťmi a předcházet nechtěnému způsobení druhotné újmy obětem.
- ☞ Referenti, kteří vyřizují žádosti o peněžitou pomoc, by měli mít také možnost absolvovat pravidelné **supervize**.
- ☞ Poučování obětí o možnosti žádat o peněžitou pomoc by bylo vhodné provádět adresněji a proaktivněji. Současný poučovací formulář předávaný v trestním řízení dle mého názoru nerespektuje požadavky vhodnosti, srozumitelnosti a přiměřenosti.
- ☞ Komunikace s oběťmi by měla být srozumitelná, jasná, adresná a procesně efektivní. To může zrychlit řízení, zlepšit orientaci obětí v něm a v neposlední řadě ujasnit skutečnosti rozhodné pro vydání rozhodnutí.
- ☞ Pokud z šetření OČTŘ plyne bez důvodných pochybností, že oběti byla způsobena **újma (3) v důsledku (2) trestného činu (1)**, a přesto trestní řízení není ukončeno (např. není znám pachatel, není jasná kvalifikace), musí ministerstvo nárok **posoudit samo**, aniž vyčká výsledku řízení.
- ☞ Pokud v řízení není možné pokračovat proto, že na základě šetření OČTŘ nelze bez důvodných pochybností uzavřít, že oběti vznikla újma v důsledku trestného činu, mělo by ministerstvo řízení přerušit.

- Při posuzování rozsahu omezení obvyklého způsobu života by ministerstvo mělo postupovat tak, že pečlivě prozkoumá **veškerá omezení plynoucí z doložených lékařských zpráv a ověří tvrzení oběti o způsobu znesnadnění obvyklého způsobu života**. Rozliší důvody, které vedly k ukončení pracovní neschopnosti, a posoudí, jakou část z délky léčení lze považovat za omezení obvyklého způsobu života.
- Ministerstvo není zcela vázáno skutkovou větou trestního rozsudku. Vzhledem k tomu, že zákon o obětech má vlastní (autonomní) pojetí pojmů „ublížení na zdraví“ a „těžká újma na zdraví“ oproti trestnímu zákoníku, ministerstvo je musí pro účely správního řízení posoudit samostatně.
- Žádá-li oběť ministerstvo o peněžitou pomoc ve formě paušálu, mělo by ministerstvo zvažovat, zda je namístě kvalifikovat újmu jako těžkou, i když ji tak oběť výslovně neoznačuje. Zejména u duševní újmy musí ministerstvo pečlivě zkoumat, zda má dostatečné skutkové podklady a zda ty plně zachycují rozsah utrpěné újmy.
- Ministerstvo by při úvahách o snížení peněžitě pomoci mělo zohlednit majetkové poměry oběti, míru její zranitelnosti, míru spoluzavinění újmy, způsob uplatnění nároku, jeho vymahatelnost a riziko vzniku druhotné újmy při jeho uplatnění.
- Pro potřeby praxe by mělo ministerstvo zveřejnit vhodnou formou (například formou otázek a odpovědí na svém webu) informace o typově nesporných položkách nákladů na léčení a ušlého výtěžku a potřebných dokladech
- Pokud žadatel o peněžitou pomoc (požůstalý) **jednoznačně určí osoby** (např. rodným číslem, datem narození v kombinaci s adresou trvalého pobytu, odkazem na trestní řízení), kvůli jejichž úmrtí žádá peněžitou pomoc, a **svůj vztah k nim**, má ministerstvo **povinnost ověřit tento vztah s využitím Informačního systému evidence obyvatel nebo Informačního systému cizinců**. K výzvě k odstranění vad by mělo přistoupit pouze tehdy, pokud žádost nelze projednat s využitím údajů od žadatele a zjištěných v informačních systémech.

Legislativní doporučení

- §** Peněžitá pomoc by **měla být valorizována**. Jako zdroje doporučuji zvážit prostředky, které již **podle stávající úpravy mají na pomoc obětem směřovat**, ale místo toho propadají přímo do státního rozpočtu.
- §** Navrhuji **jasně rozdělit peněžitou pomoc do dvou linií**. Výplatu **paušální částky** navrhuji **navázat na podání obžaloby**. Pro výplatu **jiných částek**, než je paušál, **navrhuji ponechat současný důkazní standard**.
- §** Navrhuji **sjednotit** v zákoně o obětech a v trestním zákoníku definici **pojmu „ublížení na zdraví“**. Považoval bych však i po takovém sjednocení definice za rozumné, aby se i nadále **pojmy „ublížení na zdraví“ a „těžká újma na zdraví“ vykládaly autonomně**, tak aby oběti mohly získat peněžitou pomoc i v případech, kdy v trestním řízení ublížení na zdraví (těžká újma) prokázáno nebylo.

- § Navrhuji zakotvit možnost poskytnout oběti část **pravomocně přiznané náhrady škody a nemajetkové újmy**.
- § Navrhuji **doplnit** možnost podání žádosti o **paušál** pro oběti sexuálních deliktů a týrané děti bez nutnosti prokazování újmy. Tento paušál by měl odpovídat alespoň výši paušálu náležitího obětem ublížení na zdraví.
- § Považoval bych za vhodné doplnit povinnost, aby oběti o jejich právech poučovali i poskytovatelé pomoci obětem, kteří by tak činili později než policie při prvním kontaktu s obětí.

[Zdroj: zpráva o šetření Sp. zn.: 4418/2021/VOP/MHU](#)